

ANLEGGSPOLITISK DOKUMENT FOR GOLF-NORGE **2024-2030**

Vedtatt av styret i Norges Golfforbund 28.09.2024

Norges
Golfforbund

INNHold

Forord	5
Innledning	6
Sammendrag/konklusjon	8
Nåsituasjonsbeskrivelse	10
Behovsanalyse	16
Ambisjoner og prioriteringer	20
Virkemidler	23
Bærekraft	24
Linker	26

FORORD

Dette dokumentet er utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av, og med mandat fra, styret i Norges Golfforbund (NGF). Under arbeidet med dokumentet har det vært avholdt en rekke møter i arbeidsgruppen, diskutert i Teams og per e-post. Arbeidsgruppen har foretatt en spørreundersøkelse til landets klubber om eksisterende anlegg og anleggsplaner, og klubber og interesseorganisasjoner har blitt invitert til en åpen høringsrunde på et utkast til dokumentet. Innspillene fra høringsrunden var færre enn ønskelig, men de som kom inn er vurdert, og dokumentet justert som følge av det.

NGF takker medlemmene av arbeidsgruppen som har vært Marianne Haugland (Soon GK), Svein D. Olsnes (Golfbanearkitekt), Torstein Busland (Idrettsforbundet/NIF), Tore Waagø (Miklagard GK) og Agne Strøm (NGA og Byneset GK). Pål Melbye og Rune Hauger har deltatt i arbeidet fra NGF.

NGF takker også Seniorforsker Trygve Aamlid ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) for god bistand.

Dokumentet er revidert sommeren/høsten 2024.

INNLEDNING

Forrige anleggspolitiske dokument ble utarbeidet og vedtatt i 2004-2005. Siden den gang har Golf-Norge opplevd store svingninger. Medlemsmassen har variert med 50%, og nye verdensomspennende utfordringer setter tydelige preg på golfen og anleggene. Tekniske hjelpemidler har gjort sitt inntog og gir nye muligheter. I tillegg krever Norges Idrettsforbund (NIF) at alle særforbund utarbeider mål og strategier for anleggsområdet.

Hensikten med dokumentet er å gi interesserte et bredt og godt grunnlag for å fatte beslutninger om den framtidige anleggsutviklingen i Golf-Norge fram mot 2030. Dokumentet er skrevet for administrative og politiske beslutningstakere i kommuner og fylkeskommuner, tilsvarende innenfor idrettens organisasjon og internt i Golf-Norge.

I mandatet vedtatt av NGFs styre er oppgavene formulert slik:

«Revidere gjeldende «Anleggspolitisk dokument» for NGF med følgende innhold og funksjon:

1. Det reviderte dokumentet skal synliggjøre NGFs offisielle holdninger i spørsmål knyttet til og utvikling av eksisterende golfanlegg og etablering av nye golf- og treningsanlegg, herunder innendørsanlegg og tekniske løsninger.
2. Fremtidige strategiske anleggstyper må også omfatte nærmiljøanlegg, treningsanlegg og treningsbaner, innendørsanlegg og nye teknologiske løsninger, herunder også golfanlegg i en utvidet forstand for å favne andre golfformer som diskolf, fotballgolf, minigolf, E-sport/E-golf. osv.
3. Gi en god og grundig vurdering av de klimautfordringene man vil møte i fremtiden og mulige konsekvenser dette vil ha knyttet til oppgradering, drift og vedlikehold av utendørsgolfanlegg og golfidretten. Det gjelder både økonomiske og praktiske konsekvenser.
4. Fungere som et praktisk styringsverktøy for administrasjonen i rådgivning og saksbehandling ovenfor klubber og andre aktører som ønsker å etablere, videreutvikle golfanlegg, treningsanlegg, innendørsanlegg, osv.

5. Fungere som et faglig dokument i forhold til aktører som skal godkjenne slik etablering.
6. Utvikling av eksisterende golfanlegg, etablering av nye golf- og treningsanlegg, herunder nærmiljø-anlegg, også innendørsanlegg skal sidestilles med annen form for arealbruk, og ikke underlegges strengere restriksjoner enn andre formål.
7. Økt offentlig finansiering av alle typer golfanlegg. Dette gjelder både etablering av offentlig eide anlegg, og økning av spillemidler til alle typer golfanlegg generelt.

Andre definerte mål for prosjektet:

- A. Forsterke NGFs troverdighet og mulighet til å medvirke i offentlige prosesser i tilknytning til etablering av idrettsanlegg.
- B. Sikre en konsekvent, objektiv og kvalitativt god saksbehandling, rådgivning og evaluering av alle typer anleggsprospekt.
- C. Beskrive behov, gi en oversikt over eksisterende anleggsdekning, ulike anleggskonsepter og som berører aktuelle miljøspørsmål.
- D. Skal kunne brukes som et hjelpemiddel i fylkenes og kommunenes planarbeid.»

Dokumentet er anleggspolitisk og beskriver ikke hvordan man bygger golfanlegg. Det er dekket på www.golfforbundet.no/klubb/anlegg/.

SAMMENDRAG/ KONKLUSJON

Etter en jevn nedgang mellom 2009 og 2019, har Golf-Norge igjen opplevd voldsom vekst i perioden 2020-2024. Antall medlemskap har økt sammen med den gjennomsnittlige aktiviteten. Fremveksten av innendørs-sentre har langt på vei gjort golf til en helårsidrett.

I særlig befolkningstette områder i landet er det til tider stort press på banene, noe som gjør det vanskelig å få spilletid. Stadig flere golfklubber opererer med inntaksstopp/ventelister, men nasjonalt er dette unntaket og ikke regelen.

Behov for anlegg i Norge (mandatpunkt 1, 2)

Golf-Norge har behov for vekst i alle typer av anlegg. Likevel mener NGF at det i dette dokumentets gyldighetsperiode kun er i de største befolkningskonsentrasjonene, og nær befolkningskonsentrasjoner der det er et golfmiljø fra før man bør bygge nye 18 hullsbaner.

I andre områder bør det prioriteres seks- og nihullsbaner i kombinasjon med gode treningsanlegg. Disse er mindre arealkrevende, rimeligere å bygge og drifte, samt at denne type anlegg i større grad tilrettelegger for en mindre tidkrevende aktivitet.

*Korthullsbaner tilpasset pitch&putt kan være et naturlig og godt supplement til dagens anlegg. **Footgolf** (fotballgolf) og **Discgolf** (frisbeegolf) er aktiviteter som kan bidra til å skape aktivitet på eksisterende anlegg med kapasitet. **Minigolf** krever eget anlegg, mens **E-golf** (E-sport) er aktivitet som ikke omfattes i dette anleggsdokumentet. I stedet henvises til virksomhetsplan for Golf-Norge.*

I forbindelse med etablering av seks- og nihullsbaner bør man planlegge for å kunne utvide i forhold til framtidig medlems- og aktivitetsvekst. Mange av dagens nihullsbaner er resultat av utvidelse av sekshullsbaner. Tilsvarende bestod mange av våre 18 hullsbaner opprinnelig av 9 hull. Det er følgelig viktig at man i planleggingsfasen sikrer arealer for en framtidig utvidelse.

Behov for masterplan

NGF anbefaler golfklubber og baneiere å gjøre en vurdering av egen situasjon gjennom å utarbeide en utviklingsplan (masterplan) for eget anlegg. NGF har utarbeidet en mal for «Masterplan for golfanlegg» som inkluderer medlemmenes behov og ønsker, kostnadsbildet, klimaprognoser, sikkerhetssituasjoner, treningsanleggets kapasitet og kvalitet, innendørsanlegg og utvikling av anlegget.

Fremtidige klimaendringer (mandat 3)

Klimaforskere er samstemte i at framtiden vil bli «varmere, våtere og villere». Det betyr at det i hvert fall ikke vil bli enklere å drifte golfbaner. Golfklubbene må følgelig:

- Sikre god tilgang på vann og ha et vanningsanlegg som fungerer i tørkeperioder.
- Sikre at banens dreneringssystem fungerer under større nedbørsmengder.

Høyere temperatur om høsten vil samtidig redusere gressets herding. Dette medfører et svakere gress som skal klare seg gjennom vinteren. Golf-Norge må i tillegg belage seg på flere perioder om vinteren hvor snøen smelter for så å fryse til is. Høyere temperaturer og mer fuktighet vil også gi et større smittetrykk for soppsykdommer og mer gunstige forhold for skadedyr.

Nasjonalanlegg for golf

Golf-Norge har per i dag ikke et nasjonalanlegg for golf. Flere klubber og anlegg har mulighet til å avholde internasjonale turneringer på lavere nivå, men per dato er det svært få anlegg som tilfredsstillende de internasjonale turneringskravene til de største arrangementene.

NÅSITUASJONSBEKRIVELSE

I perioden 2009 – 2019 falt de samlede medlemskapstallene i Golf-Norge jevnt fra 1.25.000 til 95.000. Fra 2020 har medlemsmassen økt til 150 000 per august 2024.

Gjennomsnittlig antall bookede runder per medlemskap økte i perioden 2009 – 2019 fra drøyt 7 til 10. I 2020 økte tallet til 17. Siden 2020 har gjennomsnittlige antall bookede runder blitt redusert til 13. Dette skyldes at medlemstallet har økt uten at det har blitt bygget flere baner.

FIGUR 1: Antall bookede runder i GolfBox

Kommentar til figur 1:

Som det fremkommer av figuren, var det en nær dobling av aktivitet fra 2019-2020 (Corona-effekten). Etter en liten nedgang i 2022 har aktiviteten fortsatt å øke. 2024 sesongen ser så langt ut til å bli ny rekord med hensyn til bookede runder i GolfBox.

Den beskrevne utviklingen har flere steder skapt stort trykk på banene og medført at mange ikke får spilt når de vil, betydelig økt slitasje på banene og at gjennomføringen av skjøtsel på banene er vanskeliggjort.

Selv om golfidretten er landsdekkende, er det klare forskjeller både i oppslutningen om golf, og i golftilbudet, i ulike deler av landet. Det varierer stort hvor stor andel av befolkningen som spiller golf, hvor lang reiseavstand det er til banen, hvor lett det er å få tilgang til spill, om det er mulig å velge ulike typer av baner i nærheten, om det finnes gode treningsanlegg, og hvordan tilgangen er på innendørsanlegg/simulatorer. Det er også fortsatt store forskjeller på hvor mye hvert enkelt medlem spiller. Tall fra 2023 viser at: 41 % av klubbenes medlemmer ikke registrert med noen bestilte runder i GolfBox (GB). Det betyr at ca. 60 000 medlemmer i golfklubb ikke booket starttid i GolfBox i 2023.

- 32 % har bestilt 1-10 runder
- 12 % har bestilt 11-20 runder
- 7 % har bestilt 21-30 runder
- 9 % har bestilt 31 eller flere runder

Det må tas i betraktning at det blir spilt mange runder som ikke er booket og at flere klubber ikke benytter booking-systemet i GolfBox.

Dokumentet har tatt utgangspunkt i fylkesinndelingen, med unntak av Oslo og Akershus som er slått sammen til ett geografisk område.

ANTALL INNBYGGERE, SPILLERE, SLOPEDE BANER OG MEDLEMSKAP

Oversikt over golfspillernes faktiske bostedsadresse (Ant. spillere), hvor de er medlemmer (Ant. medl.sk.)

TABELL 1:

FYLKE	INNBYGGERE	ANT. SPILLERE	%-VIS SPILLERE	ANT. MEDLEMSKAP
Agder	319 850	5 895	1,84 %	6 505
Buskerud	269 819	8 370	3,10 %	10 503
Finnmark	75 053	693	0,92 %	6 099
Innlandet	376 304	6 995	1,86 %	8 196
Møre og Romsdal	270 624	3 660	1,35 %	7 732
Nordland	243 081	2 447	1,01 %	2 591
Oslo/Akershus	1 446 513	61 520	4,25 %	42 372
Rogaland	499 417	13 136	2,63 %	15 314
Telemark	177 093	3 986	2,25 %	5 239
Troms	169 610	1 267	0,75 %	1 235
Trøndelag	482 956	8 320	1,72 %	7 963
Vestfold	256 432	8 897	3,47 %	10 436
Vestland	651 299	12 805	1,97 %	12 871
Østfold	312 152	8 923	2,86 %	10 420

Kommentar til tabell 1:

Det er til dels store forskjeller på hvor golfspillerne bor i forhold til hvilken klubb de er medlem i. Antall golfere bosatt i Finnmark er kun 1/10 av hvor mange medlemmer det er i klubber lokalisert i Finnmark.

TABELL 2:

FYLKE	ANT. SPILLERE	18-HULL	9-HULL	6-HULL	ANT. HULL	SPILLER PR. HULL
Agder	5 895	3	5	0	99	60
Buskerud	8 370	7	5	0	171	49
Finnmark	693	0	4	1	42	17
Innlandet	6 995	8	3	0	171	41
Møre og Romsdal	3 660	1	10	2	120	31
Nordland	2 447	3	4	1	96	25
Oslo/Akershus	61 520	13	16	0	378	163
Rogaland	13 136	5	9	1	177	74
Telemark	3 986	3	2	1	78	51
Troms	1 267	1	2	0	36	35
Trøndelag	8 320	3	12	1	168	50
Vestfold	8 897	6	5	0	153	58
Vestland	12 805	3	12	3	180	71
Østfold	8 923	5	7	1	159	56

Kommentar til tabell 2:

En måte å synliggjøre tilgang til golfspill er å se på forholdet mellom antall golfspillere og antall golfhull. I snitt er det per august 2024 er forholdet antall spillere/antall golfhull 72. Som det framkommer av tabellen er den fylkesvise variasjonen stor.

BEFOLKNINGSTETTE OMRÅDER

I andre store befolkningstette områder er situasjonen slik:

TABELL 3:

	ANTALL SPILLERE	18-HULL	9-HULL	6-HULL	ANTALL HULL	SPILLER PR. HULL
Bergensområdet ¹	8680	2	4	0	72	121
Trondheimsregionen ²	5916	2	3	0	63	94
Stavangerområdet ³	8227	4	2	0	90	91

1) **Bergensområdet:** Bergen, Radøy, Meland, Lindås, Askøy, Øygarden, Osterøy, Vaksdal, Samnanger og Os.

2) **Trondheimsområdet:** Trondheim, Klæbu, Malvik, Melhus, Midtre Gauldal, Orkdal, Skaun, Indre Fosen og Stjørdal.

3) **Stavangerområdet:** Randaberg, Sandnes, Sola og Stavanger.

Kommentar til tabell 3:

Bergensområdet er i nesten samme situasjon som Oslo og Akershus, mens Stavangerregionen og Trondheimsområdet er betydelig nærmere landsgjennomsnittet.

Det er bygget få nye baner de siste ti årene og mange av de eldre banene ble bygget med en anleggsstandard som ikke tok hensyn til dagens klima og framtidige klimaprognoiser. På grunn av begrenset økonomi i mange klubber, og

over flere år, har heller ikke tekniske løsninger som vanningsanlegg og dreneringer blitt prioritert. Dette medfører at mye spill fører til slitasjeskader og kvalitetsforringelse på banene. Golfbanens elementer (greener, teesteder, bunkre, drenering etc.) har en «levetid». Flere medlemmer, medlemmer som spiller flere runder, flere gjestespillere og periodevis ekstremvær har ført til at noen klubber har problemer å opprettholde god spillekvalitet gjennom hele sesongen. De senere år har det også, på grunn av det høye spilletrykket, vært utfordrende for banemannskapet å få utført det nødvendige arbeidet på banene.

En annen utfordring er at mange golfbaner som i sin tid ble bygget i god avstand fra andre interesser, nå opplever et press fra myndigheter og eiendomsutviklere om å bygge boliger nær banen. Uten å ha undersøkt sikkerhetsrisikoen ved golfspill på naboeiendommen, vedtas reguleringsplaner. På generelt grunnlag kan man si at golfvirksomheter tradisjonelt har inngått leieavtaler for et område som er for lite i forhold til golfaktiviteten. På mange baner benyttes «annen manns grunn» som sikkerhetssoner på spillefeltene. I etterkant av baneetableringen har ofte naboarealene blitt utviklet til boligområder, offentlige bygg, veier etc. Økt spill, utstyrsutvikling og en økning i yngre golfspillere som slår langt, har de senere år medført at mange baller havner på områder som golfvirksomhetene ikke disponerer og dermed utgjør en sikkerhetsrisiko for personer og gjenstander.

TRENINGSANLEGG

Det finnes ingen samlet oversikt over treningsanlegg (driving range, putting green, innspillsområder etc). Årsaken er manglende standardiserte størrelsesdefinisjoner og kvalitets-/utformingskrav. Et hovedinntrykk er at kapasitet og kvalitet på treningsanleggene hos de fleste klubber med fordel kunne vært bedre, selv om det finnes hederlige unntak.

INNENDØRSANLEGG

Det har vært en voldsom vekst av innendørsentene de seneste årene. Disse er bygget og drevet både i privat og i golfklubbenes regi. De fleste innendørsanlegg i Norge består kun av simulatorer, men det finnes innendørsentre som tilbyr mer innholdsrike og varierte treningsfasiliteter. Det finnes ingen total oversikt over hvor mange og hvor disse er lokalisert.

«GOLFRELATERTE» ANLEGG/AKTIVITETER

Det har vært diskusjoner og vurderinger i Golf-Norge om klubber og forbund også skal involvere seg i Pitch & Putt, Minigolf, Frisbeegolf/Disc Golf og Fotballgolf. Kort og overordnet kan situasjonen oppsummeres som følger:

Pitch & Putt: Pitch and putt som aktivitet/konkurransform organiseres gjennom Norges Pitch & Putt Forbund (NPPF www.pitch-putt.no) som ble stiftet i 2004. NPPF er medlem av det europeiske, og en av stifterne av det internasjonale, pitch & putt forbundet, men er ikke en del av Norges Idrettsforbund. NGF har ved et par anledninger vært i dialog med tanke på å overta ansvaret for pitch & putt i Norge, men det var ikke mulig for NGF å få innpass i det europeiske og internasjonale forbundet. Innenfor NIF-paraplyen har NGF et tingvedtak på at forbundet ønsker eierskap til/å forvalte denne aktiviteten.

Frisbeegolf/Disc Golf: Under NIF-paraplyen er Discgolf organisert som en del av Norges Amerikanske Idretters Forbund (NAIF amerikanskeidretter.no/disksport). NAIF har 92 klubber med 4600 medlemmer. Det har ikke vært samarbeidsdiskusjoner mellom NAIF og NGF, men på klubbnivå finnes noe samarbeid.

Fotballgolf: Flere golfklubber i Norge har samarbeid med fotballgolfmiljøer. Erfaringene varierer fra veldig gode til at man ikke helt har funnet ut av det, eller fått det til å utvikle seg positivt over tid. Fotballgolven foregår som oftest enten i tilknytning til en trenings- eller korthullsbane for golf og/eller i ytterkanten av det eneste golfanlegget på stedet. NGF hadde for noen år siden, og over tid, diskusjoner med Norwegian Football Association (NFGA) om å ta dem opp som

en gren i NGF. NGFs styre valgte å ikke ta dem opp som gren. Begrunnelsen var bl.a. som nevnt ovenfor når det gjelder minigolf, men også intern slitasje i deres miljø. Seinere har det blitt splittelser i fotballgolfmiljøet og i dag er det Footgolf Norge som er medlem av det internasjonale forbundet www.footgolf.sport/norway.

Minigolf (banegolf): Finnes i ulike versjoner med forskjellige regler og krav til utforming av bane. De som var/er knyttet til idrettsforbundet (NIF) ble for noen år siden utelukket fra fleridrettsforbundet og gikk da en runde for å søke opptak i andre eksisterende særforbund (først bedrift så golf). NGFs styret valgte å ikke å ta dem opp som gren på det tidspunktet utfra ressurstilgang og -forventninger samt ulikhetene i organiseringen. minigolf.sport.no

E-sport: Diskusjonene om e-sport er av nyere dato, og foreløpig mindre omfang innen NGF. All sportslig aktivitet som benytter datamaskiner for å utøve sporten eller spillet kalles e-sport. Det skal visstnok være den idretten (avhengig av hvordan man definerer det) i verden med raskest vekst, og i Norge er det over 400 000 aktive e-sportutøvere. I e-sport kan funksjonsfriske og funksjonshemmede konkurrere på like vilkår. Kvinner og menn deltar på samme lag, i samme spill. Det man vet er at R&A har arrangert e-Open Tournament for gamere og golffans i 2020 og 2021. Her brukes datamaskiner og mobil. De har gjort dette i samarbeid med World Golf Tour (www.wgt.com). European Tour/DP World Tour startet tilsvarende samarbeid i 2019 og danske Peter Nørrelund som nå er sjef for sportsrettigheter i NENT Group var sentral.

TILGJENGELIGHET TIL ANLEGGENE/UNIVERSELL UTFORMING

Golfanlegg skal tilrettelegges for alle kategorier brukere. Personer med funksjonsnedsettelse skal ikke diskrimineres, men ha de samme mulighetene som alle andre. I plansammenheng er rullestolbrukere den dimensjonerende gruppen da de støter på de største utfordringene. Det finnes ingen nasjonal oversikt over hvor godt personer med funksjonsnedsettelse er hensyntatt på våre golfanlegg, men antagelig har de fleste anlegg et forbedringspotensial.

KORT OM DAGENS TOTALBILDE FOR GOLFSPORTEN I NORGE (SWOT)

Styrker

Golf-Norge består i stor grad av store og robuste klubber som ofte er de største idrettslagene i sine kommuner. De er en økning i antall medlemmer per klubb og økt antall registrerte runder per medlemskap.

Gjennomsnittsalderen på medlemmene har gått ned.

Svakheter

- Mange golfanlegg ligger et stykke fra befolkningskonsentrasjonene. Det er størst utfordring i forhold til rekrutteringen av barn og unge.
- Mange norske golfbaner har en ganske lik profil, både når det gjelder baneutforming, vanskelighetsgrad, kostnad for å være medlem og standard.
- Fortsatt er det mange medlemmer som er registrert med få golfrunder på norske baner.

Muligheter

- Økning i medlemsmassen generelt har gitt klubbene mulighet til å utvikle sine anlegg.
- Mindre, åpne anlegg i befolkningsnære områder.

Trusler/Utfordringer

- Klimaprognoser viser at Norge vil få mer ustabile vintre som vil medføre isdekking av banen, kraftigere regnvær og lengre tørkeperiode. Høyere temperatur utover høsten vil også svekke gressets evne til vinteroverlevelse.
- Anleggene blir stadig oftere utsatt for ekstremvær, det være seg kraftig nedbør og/eller lengre tørkeperioder.
- Det er en økende arealknapphet i befolkningstette strøk.
- Områder som tidligere var passende for anleggsutvikling, men ikke så ønskelige å bygge på (eksempelvis myr), har blitt viktige å bevare av klimahensyn.
- EU fremmet nylig forslag om forbud mot bruk av kjemiske plantevernmidler. EU fikk ikke gjennomslag for lovforslaget i denne omgang. Derimot er sjansen stor for at det over tid vil bli innført lov om totalforbud. Dette vil få store konsekvenser for drift av golfanlegg. Det er følgelig viktig at golfklubbene allerede forbereder seg på en drift uten bruk av kjemiske plantevernmidler.
- NGFs tilfredshetsundersøkelse «Golfspilleren i sentrum» viser at en god del spillere opplever det som vanskelig å få utslagstid (som passer deres situasjon). Det gjør at de også opplever liten verdi i medlemskapet sitt og står i fare for å slutte. Særlig unge voksne som både er prissensitive og spontane.
- Golfen er også påvirket av store prisøkninger som følge av råvaremangel, trege leveranser og krig. Det vil gi klubbene større utfordringer som igjen vil kreve en robust økonomi for å levere et ønsket golf-produkt til medlemmene.

Foto: Tom Erik Andersen, Norsk Golf

BEHOVSANALYSE - NYE ANLEGG

I forbindelse med planlegging og dimensjonering av idrettsanlegg er en vanlig praksis å se på antall innbyggere innenfor en viss kjøretid for å definere brukspotensialet. De fleste internasjonale behovsanalyser for golfbaneretablering bruker anleggskostnader og vedlikeholdskostnader mot potensielle inntekter (medlemmer, sponsorer og gjestespillere) for å finne ut om et prosjekt er gjennomførbart. Vurderingen avhengig også av om man etablerer klubb og bane basert på et tilbud til lokale beboere eller som et tilbud primært til turister.

Denne behovsanalysen er først og fremst rettet mot golf som tilbud til de som bor i et naturlig nedslagsområde, og inneholder:

- Naturlig antall golfspillere i Norge og per bane
- Antall personer i et naturlig nedslagsområde til en golfbane
- Størrelse på et nedslagsområde
- Antall medlemmer i en golfklubb for å finansiere både realisering av anlegg og deretter årlig drift.
- Gjennomsnittlig antall runder et medlem må spille for å oppleve verdi av medlemskapet.

Dette er spørsmål med mange variabler og valg, og derfor ikke så lett å svare generelt på, men det skal gjøres noen betraktninger som forhåpentlig vil øke bevisstheten og grunnlaget for å kunne ta beslutninger.

GOLFENS POTENSIALE

Ulikt mange andre idretter foregår rekrutteringen i nær sagt alle aldersklasser og begge kjønn selv om Golf-Norge i hovedsak har størst uforløst potensiale blant barn, unge og kvinner. Sammenlignet med andre nordiske golfnasjoner er situasjonen slik:

Tabell 4 - Antall medlemskap i nordiske land

	ANT. MEDLEMSKAP I % AV BEFOLKNINGEN	ANTALL GOLFKUBBER	ANT. MEDL.SK. PER HULL
Island	6,02 %	62	31
Sverige	5,33 %	449	64
Finland	2,84 %	132	56
Danmark	2,65 %	186	45
Norge	2,70 %	173	72

Kommentarer til tabell 4:

Island og Sverige har en mye høyere andel av golfmedlemskap i befolkningen enn i Danmark, Finland og Norge (som har den laveste andelen). Det kan skyldes at Norge er et mer langstrakt land med mange små og spredte befolkningskonsentrasjoner.

Banekapasitet

Å si noe entydig og allmenngyldig om golfbanens kapasitet er ikke mulig. Banenes beskaffenhets og beliggenhet i landet gir store variasjoner, og i tillegg vil avstand mellom bane og brukere ha betydning for presset på banen.

Gitt booking fra kl. 0700 til 20.00 og at fire personer går ut hvert tiende minutt, kan det teoretisk spilles 312 runder per dag på en bane. Dersom man legger til grunn en sesong fra starten av mai til slutten av oktober, og justerer for

kortere spilledager vår og høst, vil det kunne gjennomføres ca. 50.000 golfrunder per sesong per bane. Utfordringen med slike åpningstider er imidlertid tid og plass til barneskjøtsel.

Bruker man gjennomsnittlig antall registrerte runder som i 2023 var 13 per medlemskap får man på bakgrunn av ovennevnte teoretiske kapasitet at en bane har plass til 3 846 medlemmer. Da er det ikke tatt høyde for gjeste- eller turneringspill, samt at det forutsettes at skjøtsel av banen foregår kveld/natt/velldig tidlig morgen.

En noe mer nøktern og realistisk vurdering av banens kapasitet fås gjennom Golfspilleren i Sentrum (medlemsundersøkelsen i golfklubbene) vurdert opp imot antall spilte runder på de ulike banene. På baner der spillerne klager over vanskeligheter med å få starttid, spilles det på Vestlandet nord ca. 30 000 runder per år, Vestlandet sør ca. 42 000 runder, Østlandet ca. 26 000 og i Midt-Norge ca. 20 000 runder.

ØKONOMISK GRUNNLAG

I golf er det medlemmene selv som finansierer de aller fleste kostnadene ved både bygging og drift av anleggene, i tillegg til idrettsaktiviteten. Det gis spillemidler til bygging av golfanlegg etter de samme prinsipper som for andre idrettsanlegg, men den kommunale støtten til bygging og drift av golfanlegg er stort sett fraværende og ikke på noen måte sammenlignbar med andre typer idrettsanlegg. Denne skjevfordelingen har vært påpekt og jobbet med i 15 år uten at det har blitt store endringer.

De viktigste kostnadsfaktorene er:

- *Anleggets størrelse*
- *Anleggets kvalitet*
- *Områdets beskaffenhets*
- *Dugnad/egeninnsats*

Det finnes mange gode eksempler på at det er mulig å realisere anlegg og drive levedyktig over flere år med beskjedne ressurser.

Bygging og drift av golfanlegg er såpass økonomisk utfordrende at videreutvikling av eksisterende anlegg, samt nyetablering av mindre anlegg, anses som mest aktuelt i planperioden.

BANEBEHOV OG FORDELING

Det er utfordrende å gi konkrete tall på samlet banebehov på nasjonalt plan. Det er for mange variabler og hensyn som må tas til eksempelvis reiseavstander, golfens utvikling i ulike deler av landet, banestandarder og lokale initiativer

Det man imidlertid kan si er at i planperioden bør anleggskapasiteten økes flere steder i Norge. I henhold til Golfspilleren i Sentrum vil spillere slutte fordi det er for vanskelig å få spilletid på tidspunkt som er mulig for dem å benytte.

Overkapasitet vs. underkapasitet

Ser man på oversikten i tabell 1 kan det se ut som det er områder i landet som har overkapasitet av baner i forhold til antallet golfspillere som bor i området. Om det er overkapasitet eller ikke vil imidlertid være avhengig av hvor lang avstanden er fra anlegget til en befolkningskonsentrasjon som kan gi grunnlag for en bane.

Utvikling av eksisterende bane

Slopede golfbaner med driving range, putting green og andre treningsområder åpner for golfaktivitet også for de som ikke alltid har tid til å spille hele runder. Treningsanleggene bidrar til nivåøkning og mestringsfølelsen hos spillerne og avhjelper trykket på banen i de mest intense periodene.

De som bygger baner med færre enn 18 hull bør vurdere, og eventuelt sikre, arealer for en utvidelse til en større bane med økning også av treningsområdene.

Mesterskapsbane vs. medlemstilpasset bane

På de fleste 18-hullsbaner, og på alle 9- og 6-hullsbaner, vil det aldri bli arrangert nasjonale eller internasjonale elite-turneringer. Det bør være utgangspunktet når man analyserer potensielle områder for golfspill og når man designer nye anlegg/baner. Klubben bør i stedet definere hvilke typer spillere som sannsynligvis vil bruke banen deres mest, for så å legge til rette den/de målgruppen(e). En god golfbanearkitekt kan lage flotte golfbaner for de med lav svinghastighet og samtidig lage interessante utfordringer for de som slår langt. Både utstyrsutviklingen og det at flere yngre kommer til må tas med i vurderingene.

I de fleste tilfeller vil et anlegg ha større nytte av tilpasninger for høyhandicapere enn en ekstra back-tee.

Banekvalitet

Våte spillområder, ujevne greener og bunkre som ikke drenerer, fører til misfornøyde medlemmer og på et tidspunkt må klubbene foreta en vurdering av om det er mer regningsvarende å starte på en oppgradering og ombygging av banen enn å bruke ressursene på «brannsløkking».

Sikkerhetssoner

Med boligbygging stadig nærmere en del baner følger også kjøre- og gangveier, og etter at utbyggingen er ferdig, overlates det til golfklubbene å foreta sikkerhetstiltak, noe som ofte betyr store kostnader; både ved oppsetting av høye nett og ombygging av golfhull. Episoder med golfballer på avveie kan i verste fall føre til stenging av deler av golfbanen og må unngås.

Ved utvidelse av anlegg må det tas hensyn til tilstrekkelig sikkerhetssoner. Ved utvidelse av boligbygging i nærheten av baner, må baneieier presisere viktigheten av sikkerhetssoner overfor lokale myndigheter.

Masterplan

Mange klubber har allerede, sammen med eksterne fagfolk, igangsatt arbeidet med å lage en Masterplan/Utviklingsplan som viser klubbens fremtidsplaner og ambisjonsnivå. En slik plan vil skape felles forståelse for klubbens mål, samt sikre at anlegget får de nødvendige ressurser. En slik utviklingsplan kan også være nøkkelen til å rekruttere og beholde medlemmer.

De aller fleste baner i Norge er bygget for mer enn 20 år siden. I beste fall ble mange av disse bygget med bakgrunn i daværende standarder. Disse vil ha behov for omfattende rehabilitering for å møte framtidige klimautfordringer

Korthullsbaner

I områder med lang avstand fra befolkningskonsentrasjon til golfbanen og/eller med knapphet på arealer av litt størrelse vil det for å utvikle golfinteresse og -kvalitet være fornuftig å lete etter muligheter for å realisere korthullsbaner, nærmiljøanlegg o.l. Dette kan etableres og driftes i samarbeid med kommune, andre idrettslag, velforeninger etc.

Innendørsanlegg/helårsidrett

NGF stiller seg positive til fremveksten av innendørsanlegg/simulatorsentre. En stor andel av sentrene drives av kommersielle interessenter. NGF mener at golfklubbene i større grad bør stå for bygging av simulatorer og innendørsanlegg, slik at kostnadene for bruk blir lavere og samtidig gir et sportslig tilbud til sine medlemmer gjennom hele året. Spesielt kan dette ha en positiv effekt for barn og unge. På den måten senkes den økonomiske barrieren i golfidretten.

NGF mener, og har over flere år jobbet for, at golfsimulatorer skal bli godkjent som et tilskuddsberettiget anlegg i forhold til spillemiddelordningen. NGF vil fortsette dette påvirkningsarbeidet.

Anlegg for større internasjonale turneringer

Golf-Norge har vist ønske og vilje til å arrangere større internasjonale turneringer, med utredning omkring Solheim Cup som det mest ambisiøse. Foruten utfordringene med finansiering og antidopingproblematikk har også publikumslogistikk vist seg å være vanskelig. Store arealkrav for å håndtere publikum på og rundt golfbane samt beliggenhet nær ulike typer av offentlig kommunikasjon gir signaler om at få steder kan ha slike turneringer.

Grovt skissert må et «nasjonalanlegg» ha en sentral beliggenhet i forhold til internasjonal ruteflyplass, nærhet til offentlig kommunikasjon, parkeringsplasser for et stort antall biler og busser, arealer som kan håndtere at tusenvis av publikummere kan se spillerne i aksjon og ivareta deres behov for mat, forfriskninger, toaletter etc.

Golfmessig må anlegget inneholde bane med spillelengde for internasjonale turneringer på toppnivå, naturgress treningsanlegg med god kapasitet og driving-range 300 meter, stort klubbhus med garderober og dusj, treningsrom, simulatorer, restaurant, diverse kontorer og møterom m.m.

Per i dag er det antagelig ingen norske anlegg som kvalifiserer, og i beste fall en håndfull som kan utvikles til å bli et slikt «nasjonalanlegg».

Mindre internasjonale turneringer som ikke trekker store publikumsmengder, vil det være mulig å avholde flere steder i Norge. Her vil banelengde, banekvalitet og klubbhusfasiliteter være blant de avgjørende momentene.

«Golfrelaterte» anlegg

Pitch & Putt å stå i en særstilling og sømløst passe inn under den ovennevnte kategorien korthullsbaner og nærmiljøanlegg. Det er en aktivitet som både står godt alene, men som også kan være innfallsport og avslutning på en ordinær «golfkarriere».

E-sport synes ikke å ha de store anleggsbehov og er således mer et spørsmål for andre utredninger enn et anleggs-politisk dokument.

Fotballgolf, minigolf og disc golf kan være naturlige samarbeidspartnere til golfklubbene, og kan bidra til flerbruk og økonomi.

AMBISJONER OG PRIORITERINGER

Foto: Jacob Sjöman

NASJONALE AMBISJONER

Samlet sett mener NGF at det bør være en ambisjon at Golf-Norge skal ha vekst i alle typer av anlegg. En nasjonal organisasjon som NGF har imidlertid ikke lokalkunnskap god nok til å fastslå hvor de enkelte anleggene bør etableres.

Generelt ser NGF det som naturlig at antall mindre anlegg, treningsområder og innendørsanlegg øker mer enn de tradisjonelle 18-hulls anleggene. NGF mener også at en prioritering av oppgradering/rehabilitering framfor nybygging vil være klokt for mange anlegg.

NGF vil kunne bistå golfklubbene og offentlige myndigheter med faglig grunnlagsinformasjon, herunder være en kompetent diskusjonspartner.

Det er kun områder som allerede opplever høyt spilletrykk at det bør bygges nye 18-hulls anlegg. Seks- og nihulls anlegg er mindre arealkrevende samt rimeligere å etablere og drifte. I tillegg er disse mer tilpasset en stadig mer tidspresset hverdag.

Den enkelte golfklubb og baneier bør utarbeide en Masterplan (utviklingsplan) for sitt anlegg. De fleste anleggene ble etablert for over 20 år siden og brorparten ble planlagt og bygget etter daværende standard. Medlemmers for-

ventninger til anlegg, tilstand på tekniske løsninger og ikke minst endret klima har medført et stort behov for ombygging og rehabilitering av anleggene. Klimaprognoser viser at Norge vil få mer ustabile vintre som vil medføre isdekking av banen, kraftigere regnvær og lengre tørkeperioder. Høyere temperatur utover høsten vil også svekke gressets evne til vinteroverlevelse. Det vil kreve betydelige ressurser for å gjøre våre baner i stand til å kunne takle disse utfordringene. I tillegg opplever også stadig flere klubber at deres sikkerhetssituasjon rundt golfbaner på avveie er sterkt økende og at de må investere i sikkerhetstiltak på banen. Eksempler på dette er å sette opp sikkerhetsnett både for å bedre den interne og eksterne sikkerheten samt å bygge om golfhullene slik at man minimaliserer muligheten for at ballen skal havne utenfor banens disponerte områder.

Treningsanlegg

Generelt må treningsanleggene knyttet til våre golfbaner få en vesentlig heving både når det gjelder kapasitet og det å kunne drive kvalitativ trening med fokus. Her er det en stor jobb å gjøre på de eksisterende anleggene, men også en bevissthet som er viktig å få inn i forbindelse med planlegging av nye anlegg.

Med økt medlemstilgang vil også kravet til gode treningsanlegg bli mer aktuelt. Nybegynnere skal læres opp på basis-kunnskaper og etablerte spillere ønsker et treningsanlegg der de kan trene på alle typer slag og utvikle ferdighetene sammen med sine trenere. Et godt treningsanlegg kan også ta bort noe av presset på banen.

Innendørsanlegg

Å gjøre golf til en helårsidrett vil ha vesentlig betydning både på den sportslige utviklingen til den enkelte spiller, miljøet og kulturen i klubbene. Derfor må det være en målsetning at klubbene gjør bevisste vurderinger av hvordan de skal engasjere seg i utbyggingen av simulatorer og innendørsanlegg i sitt nedslagsområde. Disse vurderingene må inngå som en del av klubbens virksomhetsplan.

NGF jobber målrettet for å få innendørsanlegg berettiget til tilskudd fra spillemidlene.

Anlegg for internasjonale turneringer

Klubber som har ambisjoner om å avholde internasjonale turneringer som ikke trekker store mengder av publikum må sette seg inn i hva som er kravene til den type turneringer de kunne tenke seg. Deretter må de utarbeide en utviklingsplan for anlegget. NGF anbefaler tett kontakt med både NGFs turneringsavdeling og NGFs anleggsansvarlige i denne prosessen.

Økonomi

Det må fortsatt jobbes for at kommunene skal behandle klubbene i Golf-Norge etter de samme prinsipper som de behandler de fleste andre idretter. Det er klubbene som kan oppnå resultater i sin kommune, men NGF står alltid klar til å bistå den enkelte klubb konkret i deres sak. Generelt og til allmenn nytte har NGF bl.a. utarbeidet informasjon om hvordan man kan gå fram i dette arbeidet. Det finnes på nettsidene under golfens samfunnsverdi:

www.golfforbundet.no/klubb/organisasjon/golfens-samfunnsverdi/

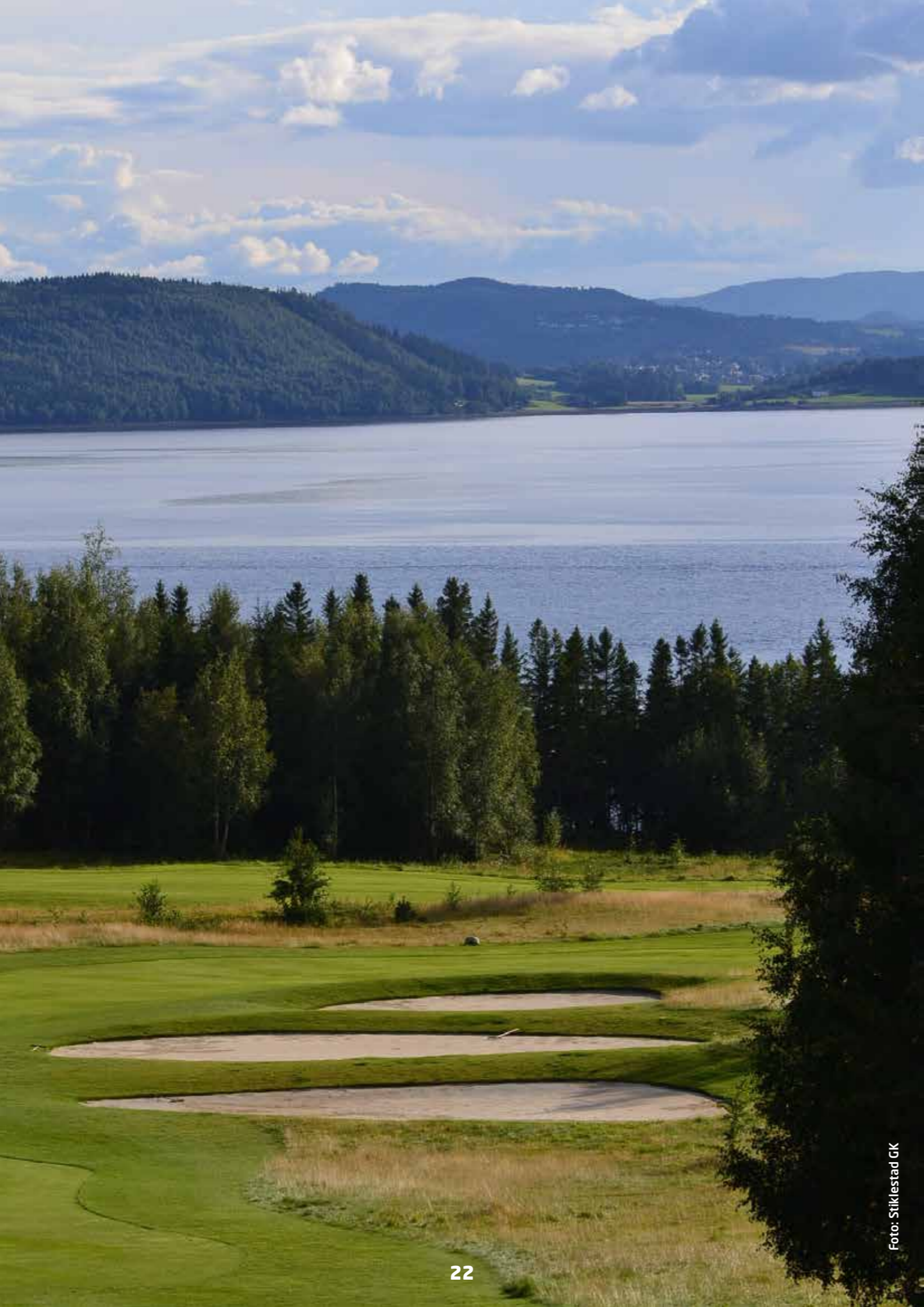
Tilgjengelighet til anleggene/universell utforming

Golf har en unik mulighet for integrering av funksjonsfriske og funksjonshemmede på grunn av handicapsystemet. Man kan spille og konkurrere sammen, uavhengig av alder og funksjonsnivå.

Universelt utformede anlegg er anlegg som også er tilrettelagt for funksjonsfriske. Derfor må også golfanlegg få en universell utforming og en bevissthet om dette må være til stede fra start i planleggingen. På den måten kan det oppnås gjennom hovedløsningen og ikke gjennom spesielle tilpasninger, særløsninger eller tilleggsløsninger. Mer om hva og hvordan finnes her:

www.golfforbundet.no/klubb/anlegg/anleggstilpasning-for-funksjonshemmede

www.golfforbundet.no/klubb/aktivitet/funksjonshemmede

VIRKEMIDLER

Golfvirksomheter bør se på mulighetene for å søke samarbeid administrativt, anleggsmessig og sportslig for å få best mulig utnyttelse av ressursene.

Har dere stort trykk på banen i perioder bør dere kanskje vurdere i deler av denne tiden å dele banen i 9 hulls runder?

I forbindelse med byggeprosjekter:

- God **planlegging** er helt avgjørende for å få realisert anleggsprosjekter. Gjelder det nyanlegg vil det å finne egnede arealer være en god start og her må man både tenke realistisk i forhold til regulering, bruksavtaler, beliggenhet, egnethet ift byggeprosjektet etc. Arealknapphet er en problemstilling som bare blir verre og verre.
- Deretter må man utføre en **behovsanalyse**. Er dette et anlegg som folk i området etter-spør og vil være villige til å være med å finansiere, både bygging og drift, over mange år?
- Hva må anlegget inneholde, hvilket **kvalitetsnivå** skal anlegget holde, og hva er de realistiske kostnadene for bygging og drift av et slikt anlegg?
- Hvordan skal man realistisk kunne **finansiere** dette? Hvordan må man organisere eierskap og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold) for å få det til? Er man villige til å gjøre det på den måten?
- Er det noen man kan **samarbeide** og utvikle prosjektet sammen med, for felles nytte? Innenfor eller utenfor idretten – flerbruk.
- Hvordan må man jobbe for å **skape glød** i befolkningen og påvirke beslutningstakere, både administrativt og politisk i det offentlige, i næringslivet og innen idretten?
- Hva har man av argumenter og dokumentasjon som bygger opp under det ovennevnte?
  - Aktivitetstimer – se *Golfstrømmen*
  - Helsegevinst – se *Golf og helse*
  - Kommunenes fraværende støtte gjør golf til en idrett for færre enn ønskelig.
  - Bærekraft – se neste side.

BÆREKRAFT

Å ha fokus på, og signalisere forståelsen av hvor viktig, bærekraft er vil ha avgjørende betydning. Man må rett og slett vise at dette har man tatt på alvor. Nedenfor følger noen stikkord:

Helse for alle

Golf bidrar på mange ulike områder til en fremtid i samsvar med FNs bærekraftsmål.
(fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal).

Det mest åpenbare bidraget er mål nr. 3 «God helse og livskvalitet». Golfere finnes i alle aldre og de har ulike fysiske forutsetninger. «Golf – grønn glede» er et tiltak som gir nødvendig aktivitet tilrettelagt for funksjons-hemmede, psykisk syke, folk som trenger en integrering inn i samfunnet og andre mennesker som har behov for litt tilpasning (mål 11.7).

Scan QR-koden for å lese rapport fra Universitetet i Edinburgh (2016) om golfens helsegevinst.

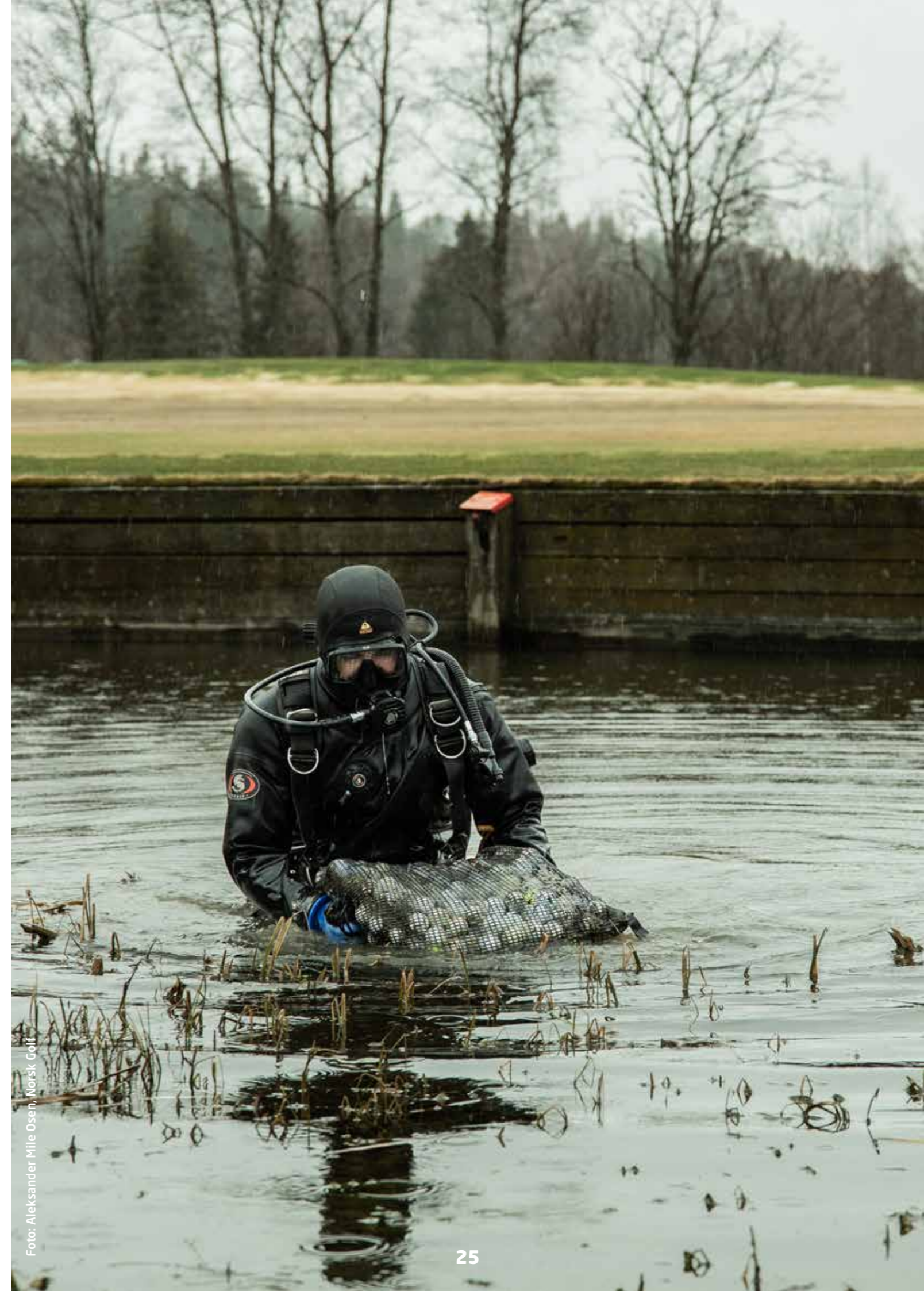
Mer dyrkbar jord, mindre jordtap og større biologisk mangfold med golfbaner

Golf bidrar også til mål nr. 11 «Bærekraftige byer og lokalsamfunn». Golfbaner kan gjøres om til matjord ved behov. Ved anlegg av golfbaner er det sågar produsert mer matjord, fordi skogsområder er omgjort til dyrkbar mark. Gressdekt jord er mindre utsatt for erosjon og avrenning enn åpen jord, og i forhold til dyrking av korn, potet, bær og grønnsaker er bruken av plantevernmidler svært begrenset på norske golfbaner. Golfbaner skaper også grønne lunger og randsoner med stort biologisk mangfold (mål nr. 15 «Liv på land»). Et eksempel på godt samarbeid som gir plass til golfaktivitet og naturen er Krokhol GK som endret klipperutinene, slik at salamanderen fikk gå i fred hver morgen og kveld, til og fra den lille dammen.

Ansvarlig forbruk

Ved god og bevisst greenkeeping vil golfbanene bidra til mål nr 12: Ansvarlig forbruk og produksjon. Gjennom målrettet og behovsprøvd gjødsling unngås unødvendig tilførsel av næringsstoffer (f.eks. fosfor der jordens ressurser er begrensede) og ved valg av vintersterke og sjukdomstolerante gressarter og -sorter avtar bruken av gjødsel og plantevernmidler, herunder energien som går med til å produsere slike innsatsfaktorer. Tørkesterke gressarter og moderne vanningsteknikk redusere forbruket av vann og ikke minst energi til pumping av vann.

Det trengs golfutstyr for å spille golf. Dette er av høy kvalitet for å møte sikkerhetsbehovene?. Det gjør utstyret egnet til reparasjon og ombruk (mål 12.4). Det er behov for reparasjons- og vedlikeholdstjenester for å utnytte dette markedet. Golfklubber kan legge til rette for både fysiske og digitale bytteløsninger, for både enkeltspillere og grupper i klubben, slik som juniorgrupper. På den måten kan en golfer i lang tid slippe å kjøpe eget utstyr før man vet om dette er noe man satser på, eller at ferdighetsnivået krever tilpasning for å utvikle ferdighetene.

NOTATER

Kortreist og fossilfritt

Med hensyn til bærekraftsmål 7 «Ren energi til alle» og 13 «Stoppe klimaendringene» vil gress på golfbaner bidra til netto karbonbinding de første 10-20 årene etter anlegg. Seinere vil gressarealene stort sett være i balanse med om lag like mye binding og frigjøring av CO₂.

Men utover disse reinte biologiske forhold kan golfbaner bidra til reduserte utslipp på mange andre områder: Anleggets maskiner kan for en stor del legges om til fossilfrie drivstoff. Maskinene blir i stor utstrekning leaset og delt, slik at et mer sirkulærøkonomisk forbruk ivaretas. Det er potensial for egenproduksjon av sol- og vindenergi flere steder, og robotklippere (som f.eks. lades av solcellepanel) kan både øke spillekvaliteten og få ned energiforbruket. Overgang fra torv til kompost i vekstmediet på greener og teesteder vil bidra til mindre karbonsutslipp.

Store og små golfanlegg bør også innlemmes i kommunenes planer for samferdsel (mål 11.2). Det bør etableres kollektivstopp ved og gang- og sykkelveier til golfanleggene. Medlemmer som kan sykle/gå til banen kan ha oppbevaringsskap for golfutstyret. Dersom det er bilavstand til golfanlegget bør nærmiljøanlegg etableres, særlig der barn ferdes, i tilknytning til andre idrettsanlegg, parker og skoler.

Sosialt samarbeid

Golf er en populær aktivitet for lokalt reiseliv, som møteplass, for integrering og sosialt samarbeid (mål 10: «Mindre ulikhet» og mål 16 «Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner»). Ved at herrer og damer spiller side om side bidrar også golf til en større likestilling mellom kjønnene (mål nr 5).

Ansatte ved golfbaner har høy grad av organisering og et godt etterutdanningstilbud. Det bidrar til et anstendig arbeidsliv (mål 8).

LINKER

<https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/langtidsplan-for-norsk-idrett/>

<https://www.golfforbundet.no/om/presse/virksomhetsplan>

<http://www.sterf.org/>

<https://www.randa.org/>

<https://www.ega-golf.ch/>

#golfglede

Norges Golfforbund
Maridalsveien 300, 0872 Oslo
Tlf: 21 02 91 50
post@golfforbundet.no